

VEB-KVEST TEXNOLOGIYASI DISKURSIDA TALABALARDA TAHLILIY-TANQIDIY MUNOSABATNI SHAKLLANTIRISHNING PEDAGOGIK MAZMUNI.

Jo'rayeva Gulmira

FarDU chet tillari kafedrasi o'qituvchisi

Bugungi global axborot urushi zamonida axborotni axborotdan, yangilikni targ'ibotdan, ma'lumotni bilimdan farqlash juda muhim hisoblanadi. O'tgan asrning 40-yillarida "Reyter" agentligini boshqargan Kristofer Chansellor "yangilikni targ'ibotdan farqlash zarurligini ta'kidlagan edi. Targ'ibot boshqa narsa, yangilik esa mutlaqo boshqa narsa. Inglizcha yoki amerikacha yangiliklar bo'lmaydi, u xalqaro tovardir"- deb yozgan edi. Bugun mutlaqo boshqacha sifatiy holat yuzaga keldi. Har kuni dunyoda millionlab voqealar sodir bo'ladi. Ammo kishilar diqqatiga axborot muayyan ijtimoiy-siyosiy kuchlar manfaatidan kelib chiqib e'tibor qaratgan masalalargina havola etiladi. Bu ularning hodisalarni yoritishning ustuvor yo'nalishlarini belgilab berishini, muayyan ma'lumotlarni olish, talqin qilish, baholash va tarqatish orqali fuqarolarda tegishli fikr va xulosalar shakllanishiga xizmat qilishini ko'rsatadi. Bu medianing ijtimoiy fikrni kerak bo'lgan shaklga yo'naltira olishi, u bilan manipulyatsiya qila olishidan dalolat beradi. Mazkur jarayonda soxta, to'qib chiqarilgan axborotni xaqiqat sifatida taqdim etish, voqelikni bir yoqlama taqdim etish yoki buzib ko'rsatish, reallikni adekvat qabul qilishga yordam beradigan muhim elementlarni yashirishga alohida e'tibor berilishini ta'kidlash zarur. Bo'lajak xorijiy til o'qituvchilari ham axborotni qabul qiluvchi va tarqatuvchi birinchi bo'g'in sifatida mas'uliyatni anglashlari, o'zlarida axborotlarga tahliliy va tanqidiy munosabatni shakllantirish, axborotning ta'siri va yashirin ma'nosini anglay bilishlari talab etiladi. Shu bilan birga Veb-kvest texnologiyasining pedagogik imkoniyatlarini ham bilish muhim ahamiyat kasb etadi.

"Zamonaviy ta'lim oldida o'quv faoliyatini tashkil etishning yangi turlari va shakllarini topish vazifasi turibdi. Ta'lim mustaqil tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish nuqtai nazaridan rivojlantiruvchi bo'lishi kerak. Shu maqsadda ko'pgina o'qituvchilar uzoq vaqtdan beri internet resurslaridan foydalangan holda dizayn texnologiyasidan foydalanishgan. Ammo internetdagi ma'lumotlarning ko'pligi va uning sifati nafaqat loyiha ustida ishlash jarayonini soddalashtirmaydi, balki uni murakkablashtiradi. Ushbu muammoning mumkin bo'lgan yechimlaridan biri veb-kvest texnologiyasidir. Veb-kvest interfaol ta'lim muhitini tashkil qilishning namunasidir. Ta'lim veb-kvesti - bu talabalar muayyan o'quv topshirig'ini bajarish uchun ishlaydigan internet-sayt. Veb-kvest ta'lim muhitida ishlashning maqsadi: asosiy kompetensiyalarni

shakllantirgan holda internetda talabalarning malakali ishini tashkil etish. Veb-kvest - bu o'qituvchi va talabalarning birgalikdagi faoliyati mahsulidir. Veb-kvest bilan ishlash natijasi mini-loyihalarni veb-sahifalar va veb-saytlar (mahalliy yoki Internetda) ko'rinishida nashr etishdir"[151]. Veb-kvet uchun resurslar sifatida - ro'yxat axborot resurslari (elektron shaklda - CD, video va audio, qog'oz ko'rinishida, internetdagi manbalarga havolalar, mavzu bo'yicha veb-sayt manzillari) keltirish mumkin.

Veb-kvest nima? Pedagogikada veb-kvest - bu muammoli vazifa, internet resurslaridan foydalangan holda loyiha. Veb-kvest - bu har qanday mavzu bo'yicha talabalarning loyiha faoliyatini tashkil qilish uchun skript.

Ushbu texnologiyadan foydalanishning foydasi nimada? Veb-kvest quyidagilarni targ'ib qiladi: o'qituvchi talabalarga topshiradigan ma'lumotlarni internetda qidirish; axborotni tahlil qilish, umumlashtirish va baholash bosqichida talabalarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish; talabalarning kompyuterda ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish va ularning so'z boyligini oshirish; talabalarni o'qituvchidan mustaqil ravishda bilim olishga undash; talabalarning tadqiqot va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirish; shaxsiy o'zini o'zi qadrlashni yaxshilash.

Ushbu texnologiya qaysi elementlarga mos keladi? Ushbu texnologiya afzalligi shundaki, u har qanday maktab faniga qo'llaniladi. Turli maktab fanlari bo'yicha veb-kvest misollarini ko'rib chiqing: Ushbu texnologiya darsni individual yoki guruh ishlarini tashkil qilish uchun ham, darsdan tashqari ishlar uchun ham mos keladi"[151].

Talabalarga zarar yetkazuvchi axborotdan himoya qilishdagi asosiy yo'nalishlar quyidagilardan iborat:

- Talabalarga zarar yetkazuvchi axborotdan himoya qilishni ta'minlovchi huquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, tashkiliy va texnikaviy shart-sharoitlar yaratish, shuningdek ushbu sohadagi ilmiy va amaliy tadqiqotlarni rivojlantirish;
- Talabalarning ongiga g'ayriqonuniy axborot-ruhiy ta'sir ko'rsatilishining, ularga hiyla ishlatilishining, g'ayri-ijtimoiy harakatlarga undovchi axborot mahsuloti tarqatilishining oldini olish, shuningdek ushbu sohadagi huquqbuzarliklarni profilaktika qilish;
- Jismoniy va yuridik shaxslarning talabalarga zarar yetkazuvchi axborotdan himoya qilish sohasidagi faoliyatini qo'llab-quvvatlash;
- Talabalarga zarar yetkazuvchi axborotni tasniflash mezonlari, mexanizmlari va uslublarini ishlab chiqish hamda takomillashtirish. Bularning barchasi talabalarni zararli axborotlardan himoyalash bo'yicha davlat siyosatini amalga oshirishning asosiy yo'nalishlarini belgilaydi va bu sohadagi ta'lim-tarbiya muassasalari faoliyatining tayanch mezonlarini hamda ularning mazmun-mohiyatini ifodalaydi. Bu jihatdan,

qonunda ta'limni davlat tomonidan boshqarish organlari va ta'lim muassasalarini talabalar sog'lig'iga zarar yetkazuvchi axborotdan ularni himoya qilish sohasida vakolatlarining belgilab qo'yilgani ham tadqiqotimiz uchun nihoyatda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1.Жўраева, Г. З. (2022). БЎЛАЖАКХОРИЖИЙТИЛЎҚИТУВЧИЛАРИНИНГ WEB-КВЕСТТЕХНОЛОГИЯСИАСОСИДААХБОРОТЛАРГАТАҲЛИЛИЙВАТАНҚИДИЙМУНОСАБАТИНИШАКЛЛАНТИРИШТИЗИМИ. *BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(10), 235-238.

2.Zufarjonovna, J. G. (2022). BENEFITS OF USING WEB-QUEST TECHNOLOGY IN ENGLISH LESSONS AS FOREIGN LANGUAGE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429*, 11, 158-160.

3.Azimbayevna, D. G., &Vohidovna, X. X. (2021). FEATURES IN THE TRANSLATION OF MEDICAL TERMS. *GalaxyInternationalInterdisciplinaryResearchJournal*, 9(11), 470-474.

4.Zufarjonovna, J. G. (2022). USING WEB-QUEST TECHNOLOGY IN ENGLISH LESSONS AS FOREIGN LANGUAGE. *INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH* ISSN: 2277-3630 *Impact factor: 7.429*, 11, 161-164.

5. Багасина, Е.И. Хорижий тилни талабаларга ўқитишда веб-топшириқларни ишлаб чиқиштехнологияси-// Е.И. Багасина. Билим. Тушуниш. Маҳорат. 2010. № 2. –Б. 264.

6. Ҳамдамов У.Э. Бўлажак инглиз тили ўқитувчиларини веб-квест воситасида мустақил таълимни ташкил қилишга ўргатиш технологияси. ПЕДАГОГИКА ВА ПСИХОЛОГИЯДА ИННОВАЦИЯЛАР журнали. №SI-2 | 2020. –Б. 482

7. Егорова, В.М. Талабаларнинг мустақил ишларини ташкил этиш-шакллантириш технологиялари. [Электрон ресурс] УРЛ:www.rusnauka.com/22_NIOBG_2007/Pedagogica/24945.doc.htm.